

Klagenemnda for krav om kompensasjon og billighetserstatning
for psykiske belastningsskader som følge av deltakelse i
internasjonale operasjoner

Unntatt off., jf. offl § 13.1 jf. fvl § 13.1

VEDTAK

Klagesak nr.: 20/2011

Klager: [REDACTED]

Klagers prosessfullmektig: Advokat Olav Stake

Klagen gjelder: Krav etter Forskrift 2009-12-22 nr.
1768 om særskilt kompensasjonsordning

Beslutningsdato: 10. februar 2012

I behandlingen har deltatt: Anne Stine Eger Mollestad
Eva Klepsland Drageset
Odd Helge Olsen
Trond Jørgensen

Konklusjon: Klagen tas til følge

1. Sammendrag av sakens faktiske sider

Klagen gjelder krav etter forskrift 2009-12-22 nr. 1768 om særskilt kompensasjonsordning (kompensasjonsforskriften). [REDACTED], heretter kalt skadelidte, tjenestegjorde i Libanon i perioden [REDACTED]. I perioden etter hjemkomst i [REDACTED] hadde alkoholen en fremtredende rolle i sykdomsforløpet. Første gang det var snakk om depresjoner var i 1986 og lege ble første gang oppsøkt i 1999. Skadelidte ble da sykemeldt for depresjoner og mistanke om løsemiddelskade. Det ble i den forbindelse igangsatt behandling ved [REDACTED] DPS i tillegg til medisiner. Skadelidte har vært under behandling hos lege [REDACTED] fra vinteren 2002.

Skadelidte fremsatte krav om erstatning på ulovfestet objektive grunnlag mot Forsvarsdepartementet (FD) den 27. november 2003. Det forelå på det tidspunkt en spesialisterklæring utarbeidet av [REDACTED] i forbindelse med skadelidtes trygdesak. Da denne erklæringen ikke tilfredstilte mandatet for krav på ulovfestet grunnlag, ble det utarbeidet tre nye spesialisterklæringer. Erklæringene trekker i ulike retninger, dels hva gjelder mulige diagnoser, og dels hva gjelder spørsmålet om årsakssammenheng. Forlik ble inngått mellom skadelidte og FD den 5. februar 2008. Forliket innebar ikke erkjennelse av erstatningsansvar fra departementets side, men var begrunnet i de rettsoppnevnte sakkyndiges ulike konklusjoner om årsakssammenheng, samt usikkerheten knyttet til vurderingen av enkeltstående hendelser under skadelidtes FN-tjeneste.

På bakgrunn av den foreliggende dokumentasjon innvilget SPK kompensasjon etter kompensasjonsforskriften for en varig ervervsmessig uførhetsgrad på 50 %. SPK har vektlagt momenter og konklusjoner fra de foreliggende spesialisterklæringer. Vilårene for diagnosen PTSD er ikke oppfylt og det er mer sannsynlig at skadelidtes alkoholforbruk har vært hovedårsaken til utviklingen av de psykiske lidelsene. Det foreligger en inngangsinvaliditet på grunn av alkoholmisbruket og dertil psykiske plager. Det trekkes blant annet frem at det ikke finnes noen nedtegnelser i journaler eller anførsler fra andre i nær tid etter hjemkomst fra Libanon. SPK anfører at det er på det rene at alkoholavhengigheten har vært langvarig, og det er av alle spesialister lagt til grunn at skadelidte har depressiv lidelse, samt angst og fobier. SPK er av den oppfatning at det i denne sak er mye som tyder på at det foreligger flere alternative forklaringer til posttraumatisk stresslidelse.

Vedtaket er påklaget med krav om maksimal kompensasjon. Det anføres at det er lagt til grunn et alkoholmisbruk langt ut over det som faktisk har vært tilfellet og langt utover det som er dokumentert i saken. Avrusningen ved Blå Kors var som ledd i seponering av Xanor som i ettertid har vist seg å være feilmedisinering, særlig i forhold til tidsomfang og doser. Videre anføres at SPK i erstatningsoppgjøret har lagt til grunn de samme årsakskrav som i erstatningsretten for øvrig. Det kreves at skadelidte får vurdert sin sak etter den lempeligere årsaksvurdering.

For klagenemnda møtte skadelidte med sin advokat. Skadelidtes helsemessige forhold ble gjennomgått før og etter tjenestegjøringen. Advokaten la frem og gjennomgikk dokumenter som belyste spørsmålet om årsakssammenheng i saken. Advokaten viste til nemndsvedtak 4/2011 og 9/2011, samt tidligere vedtak fra FD.

2. Klagenemndas vurdering

Det er uomtvistet at skadelidte ble påført en psykisk belastningsskade som følge av tjeneste i internasjonale operasjoner. Det er videre på det rene at han i dag er 100 % varig ervervsmessig ufør. Det sentrale spørsmål er om hele uførheten kan tilbakeføres til den tjenesterelaterte psykiske belastningsskader eller om andre forhold ville ha medvirket til at han ville ha falt ut helt eller delvis uansett.

Erstatningsretten bygger på betingelseslæren. Etter betingelseslæren vil den psykiske belastningsskaden være årsak til hele skadelidtes ervervsuførhet dersom den har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for uførhetens inntreden. Det er skadelidte som bærer bevisbyrden for at det foreligger en slik nødvendig og tilstrekkelig årsakssammenheng. Årsakskravet mellom en handling og en skade er vanligvis oppfylt dersom skaden ikke ville ha skjedd om handlingen tenkes bort. Handlingen er da en nødvendig betingelse for at skaden inntreffer, jf. eksempelvis Rt. 1992 s. 64.. Kravene til bevisene for å konstatere årsakssammenheng er lempeligere etter kompensasjonsordningen, jf. Forsvarsdepartementets tolkningsnotat av 22.11.2010, hvor det heter *"Da de fleste kravene under kompensasjonsordningen ligger langt tilbake i tid, skal beviskravet praktiseres lempeligere enn etter et krav under det alminnelige erstatningsmessige grunnlag."*

Det foreligger flere spesialisterklæringer i saken. Den siste spesialisterklæringen er utarbeidet av [redacted] datert 29. november 2007 og gjennomgår og bygger på de 3 foreliggende erklæringene. Dr. [redacted] konkluderer med at skadelidte synes å tilfredsstillende de belastningskriterier og tidskriterier som er nødvendig for å stille diagnosen PTSD.

SPK har anført at skadelidte ville ha vært helt eller delvis ervervsufør, dersom FN-tjenesten tenkes bort. Bevisbyrden for at skadelidte uansett ville ha blitt helt eller delvis varig ervervsmessig ufør, påhviler staten. Det vises for så vidt til Rt. 1999 s. 1473, hvor Høyesterett fremholder følgende:

"Men når skadevolder anfører at den skade som foreligger, helt eller delvis ville ha oppstått uavhengig av den skadevoldende handling, må tvil på dette punkt ramme skadevolderen, jf. i denne retning også Rt-1997-883, se side 887. I denne dom uttalte Høyesterett at for at skadelidtes helsemessige forhold skal få «erstatningsmessige konsekvenser, må det i det minste foreligge en overvekt av sannsynlighet for at de skal utvikle seg i en klar negativ retning».

Det leder ikke til noen begrensning i erstatningsansvaret om skadelidte var særlig sårbar, slik at konsekvensen av den psykiske belastningen derfor er mer omfattende for ham enn for de fleste andre. Skadevolder må ta skadelidte som han er. Skadevolder må altså yte full erstatning, der skaden er utløst av ansvarshendelsen, også der skaden blir mer omfattende enn for en normalt motstandsdyktig person. Dersom sårbarheten har realisert seg i en medisinsk invaliditet som forelå forut for den skadevoldende begivenhet, skal den dog hensyntas. Det er på det rene at skadelidte ikke hadde noen inngangsinvaliditet. Det er videre på det rene at skadelidte etter tjenesten har hatt et omfattende alkoholmisbruk. Dette symptombildet kan dog ha blitt forsterket gjennom feilbehandlingen skadelidte ble utsatt for gjennom seponering av Xanor.

Dr [redacted] har lag til grunn at det er større en 50% sannsynlig at den tilbakevendende depressive diagnose har sin årsaksforklaring i annet enn FN-tjenesten. Det er på den annen side på det rene at skadelidte har en særlig sårbarhet som følge av tjenesten. De påkjenninger han har vært utsatt for etter tjenesten er forhold som ligger innenfor relativt normale livspåkjenninger. Nemnda legger til grunn at det ikke er noen spesifikke familie- eller sosiale forhold som tilsier at skadelidte hadde psykiske problemer eller sårbarhet for psykiske

problemer forut for FN-tjenesten. Videre kan nemnda heller ikke se at det foreligger andre livspåkjenninger i etterkant av FN-tjenesten som ville medført at skadelidte uansett ville falt ut av arbeidslivet.

Sett i lys av de politiske beveggrunner for innføring av kompensasjonsordningen sammenholdt med det faktum at det er en standardisert erstatningsordning med begrensede krav til dokumentasjon og uttalt lempeligere krav til bevis, er det etter nemndas vurdering grunn til å konkludere med at de livspåkjenninger skadelidte har vært utsatt for etter tjenesten er helt uvesentlig i det totale bilde og neppe ville ha medført utvikling av depresjon om tjenesten tenkes borte. Det er etter dette ikke tilstrekkelige holdepunkter for å legge til grunn som bevist at skadelidte uansett ville ha falt delvis ut.

Nemnda legger på denne bakgrunn til grunn at den psykiske belastningslidelsen etter FN-tjenesten har vært en nødvendig og tilstrekkelig betingelse for hele uførheten. Konsekvensen av det er at skadelidte har krav på full kompensasjon etter forskriftens § 4. Det er allerede utbetalt kompensasjon for en varig ervervsmessig uførhet tilsvarende 50 %. Skadelidte tilkommes ytterligere 50 % av maksimal kompensasjon, beregnet med grunnlag i någjeldende grunnbeløp. Dette utgjør kr 1.386.280,-.

For klageomgangen har advokat Stake fremsatt krav om dekning av utgifter til juridisk bistand på totalt kr. 39 937,50 inkl. mva. Kravet gjelder en tidsbruk på 13 timer til saksforberedelse og 4,5 timer for fremmøte i nemnda. I henhold til forskrift av 24. juni 2011 om klagenemnda § 13, dekkes rimelige og nødvendige utgifter til juridisk bistand i anledning klageomgangen. Nemnda finner at salærkravet ifm saksforberedelsen overstiger det som er rimelig og nødvendig og dekker et tidsforbruk på 10 timer. Kravet for fremmøte i nemnda dekkes i sin helhet.

3. Konklusjon

Klagen tas til følge, idet skadelidte har krav på maksimal ytelse etter kompensasjonsforskriften. SPK skal utbetale ytterligere kr. 1.386.280,- til skadelidte. Utgifter til juridisk bistand i anledning klagebehandlingen dekkes med kr. 32.625,- inkl. mva.

Vedtaket er enstemmig.

Oslo, 29. februar 2012

Anne Stine Eger Mollestad
Klagenemndas leder